

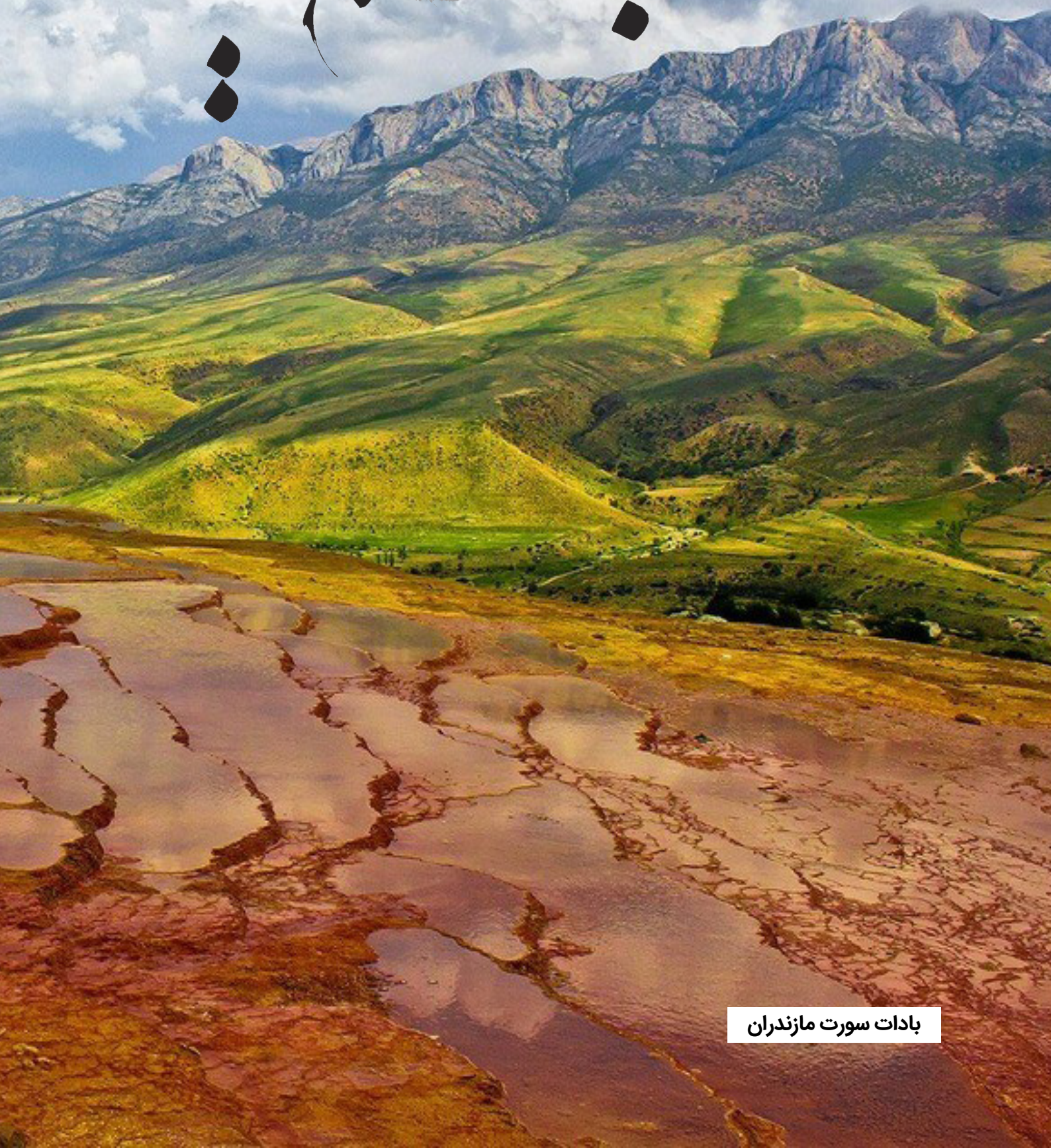
فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

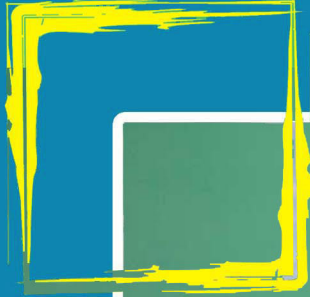
گزارش سخنرانی دکتر زهرا گویا در وینار امید اصلی نجات ریاضی مدرسه ای در ایران
گزارش سخنرانی دکتر مریم محسن پور در همایش بین المللی روان شناسی تربیتی
مرور نظریه های آسیب محور و تفاوت محور از چرایی وجود مشکلات یادگیری
معرفی کتاب در حیطه آموزش و پرورش و کلاس داری
نگاهی به کودکان کار

بادهای مازندران

بادات سورت مازندران

۲

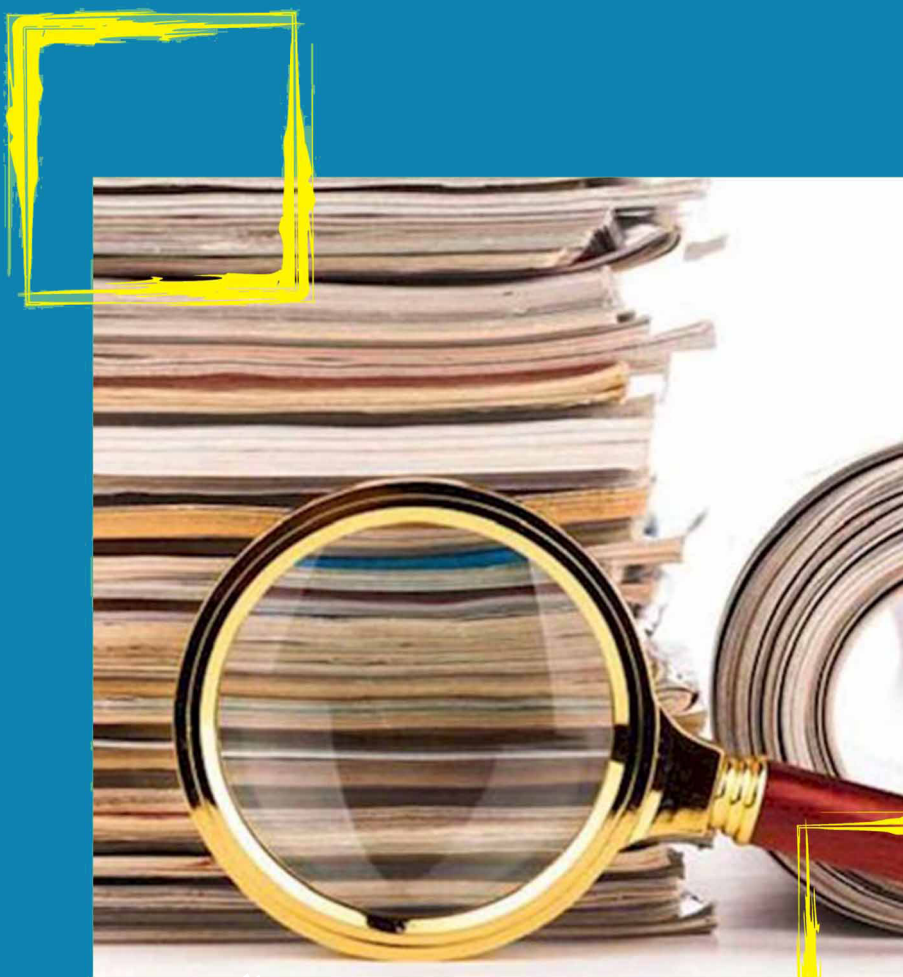

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

شناسنامه

نشریه علمی دانشجویی روانشناسی تربیتی، شماره ۳۵
صاحب امتیاز: انجمن علمی دانشجویی روان شناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا (س)
استاد مشاور: دکتر مریم محسن پور
(عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س))
مدیر مسئول: انسیه سادات مصطفوی
سر دبیر: حمیده یزدی
هیئت تحریریه: معصومه رجبی، آذین مظفری، افسانه نجفی،
محیا اصغری و نسیم ایمانی
طراح و صفحه آرا: ریحانه معززی

۵

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی

روانشناسی تربیتی

سال ۹، شماره ۳۵

مطالب علمی و گزارش

- ۵ ■ گزارش سخنرانی دکتر زهرا گویا در وبینار امید اصلی نجات ریاضی مدرسه ای در ایران
- ۷ ■ گزارش سخنرانی دکتر محسن پور در همایش بین المللی روان شناسی تربیتی
- ۱۰ ■ مرور دیدگاه ها و نظریه های آسیب محور و تفاوت محور و تبیین های متفاوت هر یک از این نظریه ها از چرایی وجود مشکلات یادگیری
- ۱۴ ■ نگاهی به کودکان کار
- ۱۶ ■ معرفی کتاب در حیطة آموزش و پرورش و کلاس داری

سخن سردبیر

قطره ای باش و دل دریا بمیر
شمع ره باش و ره صحرا بگیر
آتشی بریا کن آنگه وارها
ظلم و شب را از دل دنیا بگیر ...

مصطفی مروج همدانی

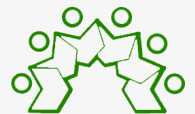
سلام و درود گرم تابستانی خدمت دوستانمان در نشریه راهبرد به راستی چه افتخاری بالاتر از آن، که گوشه ای از مطالعات دوستان عزیزمان در زمینه روان شناسی تربیتی را در برابر شما جویندگان دانش به نقش و تصویر می کشانیم. تمام تلاش ما بر آن است که در وجود علاقمندان به این رشته، شور و اشتیاقی برویانیم که سالهاست در قلبمان ریشه دوانیده است...

در این شماره از نشریه، در ابتدا به گزارش سخنرانی دکتر گویا در وینار معلمان ریاضی، پرداخته می شود و پس از آن گزارشی از سخنرانی دکتر محسن پور با عنوان نظام آموزشی و صلاحیت های قرن ۲۱ خواهید خوانند. سپس دیدگاه ها و نظریه های آسیب محور و تفاوت محور از چرایی وجود مشکلات یادگیری، مشکلات کودکان کار در مطالبی جداگانه بررسی می شود؛ و در انتها معرفی کتاب تربیت سالم در مدرسه آمده است. از تلاش ارزشمند دوستان در جهت پیش بردن اهداف نشریه سپاسگزارم.

حمیده یزدی
دانشجوی دکتری
روان شناسی تربیتی
دانشگاه الزهراء

۴

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

گزارش سخنرانی دکتر زهرا گویا در وینار معلمان ریاضی

امید اصلی نجات ریاضی مدرسه‌ای در ایران

انسیه سادات مصطفوی
دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا

اوایل دهه ی ۹۰ بارها تحلیل کرده‌ام که اگر این‌گونه پیش برویم تا آخر قرن چیزی به نام ریاضی مدرسه ای باقی نخواهد ماند. اما به دلیل استقبال زیادی که در آن دوره از رشته ی ریاضی بود توجهی به سخنان ما نشد و این به دلیل نبود دید آینده پژوهانه است. زمانی که کاهش ورود به رشته ی ریاضی را دیدیم آن را به علاقه دانش آموزان به رشته های پزشکی نسبت دادیم و با اقدامات اشتباه در صدد حل مشکل بودیم که یکی از این اقدامات محدود کردن ورود به رشته ی تجربی بوده است.

در بخش دیگری از صحبت‌هایشان فرمودند: با این سخنان نمی شود مسئله ی اصلی را نادیده گرفت. اما دلایل کاهش ورود دانش آموزان به رشته ریاضی چیست؟

۱- رشته ریاضی به دلیل برنامه‌های نسنجیده و آزمون‌های غیر منطقی ریاضی در حال کاهش ورودی است.

۲- در دو سال گذشته و در دوران کرونا بار زیادی به معلمان ریاضی تحمیل شده است!! معلمان ریاضی با گرفتن لیسانس ریاضی بیش از هشت درس ریاضی را آموزش می دهند، این در حالی است که مسئولان آموزشی ما به این مسئله توجهی ندارند و همین سبب فرسایش معلمان ریاضی شده است!

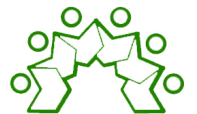
۳- مسئله ی دیگر تبلیغاتی است که در بیلبردها و خیابان‌ها شاهد آن هستیم. حجم تبلیغات درس ریاضی قابل قیاس با سایر دروس نیست. بیشترین توجه این گونه تبلیغات به درس ریاضی است و همین مسئله سبب فشار وارد شدن به معلمان ریاضی می شود.

۴- نکته ی دیگر تعیین ضوابط گوناگون توسط سیاست مداران برای معلمان ریاضی است. در این گونه سیاست

وینار معلمان ریاضی، امید اصلی نجات ریاضی مدرسه‌ای در ایران در تاریخ ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ توسط گروه‌های آموزشی منطقه ۵ و با همکاری مناطق ۳ و ۱۲ تهران برگزار شد. این وینار با سخنرانی دکتر صبوری آغاز شد. ایشان در ابتدا اشاره ای به کاهش متقاضیان رشته های علوم پایه علی الخصوص رشته ی ریاضی داشتند و فرمودند: اوج گرایش به رشته های علوم پایه در حدود سال‌ها ۸۰-۷۹ بوده است و ورودی های تجربی و ریاضی با هم برابر بودند. اما اکنون شاهد کمتر از ۱۴۰۰۰۰ متقاضی در رشته های ریاضی هستیم و این نشان دهنده ی کاهش افراد خلاق در این رشته هاست و حاکی از این است که در آینده ای نزدیک نیروهای متبحر و متخصص در این رشته کاهش خواهند یافت. ریشه یابی این بحران از زوایای گوناگون باید مورد بررسی قرار گیرد. هدف این وینار این است که به عنوان یک معلم ریاضی چگونه می توانیم در این بحران نقش نوید دهنده و نجات دهنده داشته باشیم؟ با اتمام صحبت‌های دکتر صبوری، در ادامه دکتر زهرا گویا ابتدا روز ۲۵ اردیبهشت ماه که بزرگداشت حکیم ابوالقاسم فردوسی است را تبریک گفتند و سخنرانی خود را آغاز کردند. در گزارش زیر خلاصه ای از صحبت‌های دکتر زهرا گویا ارائه شده است:

سرکار خانم دکتر زهرا گویا در ابتدای صحبت‌هایشان اشاره به مصاحبه ای که با ایسنا داشتند، کرده و فرمودند: در مصاحبه با ایسنا و در ارتباط با علل کاهش ورود دانش آموزان به رشته ی ریاضی فیزیک، بیان کردم که علت اصلی این کاهش، معلمان هستند. در ادامه ایشان توضیح دادند که: بحران کاهش ورود دانش آموزان به رشته ی ریاضی از وجوه مختلف بررسی شده است. از

گذاری ها انعطافی مشاهده نمی شود و به صورت مداوم معلمان را با الفاظ باید خطاب می کنند.

۵- همچنین در دوره های بازآموزی که برای معلمان برگزار می شود، هدف مجاب کردن معلمان برای تصمیم و اجرای مسائلی است که خودشان در آن نقشی ندارند. به عنوان مثال کاری کنید که دانش آموزان بتوانند نمره ی خوب کسب کنند. اما باید گفت این حمایت از معلمان نیست. معلم باید در تصمیم گیری اختیار عمل داشته باشد. لازمه ی این اتفاق این است که معلمان را به عنوان شرکای اصلی در تصمیم گیری آموزشی و برنامه ریزی درسی و طراحی فعالیت ها و آزمون ها در نظر بگیریم و بتوانیم جهت آموزشی را از تجویز به توصیه تغییر دهیم. دانش آموزان ما اگر چشم انداز و آینده ای روشن در رشته ی ریاضی نبینند تمایلی برای ورود به این رشته نخواهند داشت. حتی اگر ورود آن ها را به سایر رشته ها محدود کنیم کارساز واقع نخواهد شد.

۶- نکته ی دیگری که باید به آن اشاره کنم تولید محتوا در دوران کرونا توسط معلمان ریاضی است. سوال این است که چرا معلم باید تولید محتوا کند؟ مگر منابع کم است؟ مگر کتاب درسی و فضای مجازی نداریم؟ حتی اگر تولید کردیم چه کسی گوش بدهد؟ آیا دانش آموزان در این دوسال به سخنان ما گوش دادند؟

۷- از نگاهی دیگر باید گفت یکی از دلایل کاهش ورود به رشته ی ریاضی رفتار غیر منصفانه ای است که به معلمان خانم شده است. معلمان مرد تعدادشان به طور طبیعی خیلی کمتر از معلمان خانم است. چطور در بخشنامه معلمان مرد می توانند در مدارس دخترانه تدریس کنند؟ آیا این منصفانه است؟ در صورتی که معلمی حرفه ی مورد علاقه ی زنان بوده است.

۸- علاوه بر این در بعضی مدارس خصوصی شاهد این هستیم که درس ریاضی توسط افرادی که مهندسی خوانده اند تدریس می شود. اگر مهندسی در کار خودش موفق بود چرا باید معلم شود؟ این بی نظمی ها و درهم ریختگی ها سبب شده است که رشته ی ریاضی جایگاه اصلی خودش را از دست بدهد.

در انتهای وبینار خانم دکتر زهرا گویا اشاره کردند که: امروزه دانش آموزان می دانند برای اینکه در تکنولوژی

موفق شوند باید ریاضی هم بیاموزند، اما آن را از مدرسه به دست نمی آورند. موسسات مختلف در صدد آموزش تکنیک هایی هستند که معلوم نیست چگونه درست شده اند و زحمات معلمان را نابود می کنند. حرف اصلی و اساسی این است که معلمان تنها در صورتی می توانند امید اصلی نجات ریاضی مدرسه در ایران باشند که حرف هایشان شنیده شود، از تجاربشان استفاده شود و دغدغه هایشان بررسی شود. برای دوران پس از کرونا باید برنامه ریزی کرد. به این دلیل که دانش آموزان متوجه شده اند که خودآموزی بهتر از حضور در مدرسه ای است که از نظر روانی آن ها را مشوش کند. این مسئله ای است که سیاست گذاران باید به آن توجه کنند. سخنانم را با شعری از فردوسی به پایان می رسانم:

بیا تا جهان را به بد نسپریم
به کوشش همه، دست نیکی بریم
نباشد همی نیک و بد پایدار
همان به که نیکی بود یادگار
چو ایران نباشد تن من مباد
در این بوم و بر، زنده یک تن مباد

اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
معاونت آموزش متوسطه
اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی و بررسی محتوا

گروه های آموزشی منطقه ۵
با همکاری گروه ریاضی شهر تهران
و مناطق ۱۲ و ۳ برگزار می کنند.

**معلمان ریاضی
امید اصلی
نجات ریاضی مدرسه ای
در ایران**

زمان: ۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۱
ساعت: ۱۶ الی ۱۸
مدرس: دکتر زهرا گویا
استاد دانشگاه شهید بهشتی
مخاطبین
دبیران ریاضی متوسطه دوم

<https://www.skyroom.online/ch/zahra1349/vebinar>

گزارش سخنرانی دکتر مریم محسن پور

عضو هیئت علمی گروه روانشناسی تربیتی دانشگاه الزهرا

در پنجمین همایش بین‌المللی روانشناسی تربیتی، مداخلات روانی تربیتی

دکتر مریم محسن پور
استادیار گروه روان‌شناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا

در حال تکامل است، چرا که در قرن بیست و یکم افراد علاوه بر همکاری رو در رو با همکاران در یک میز کنفرانسی، به طور فزاینده‌ای ارتباط خود را از طریق ابزارهای واسطه انجام می‌دهند، در حالی که ممکن است هرگز رو در رو همدیگر را ملاقات نکنند. اگرچه این صلاحیت ماهیت دائمی دارد، اما در قرن ۲۱ توانمندی‌های بین فردی مشارکتی برای این صلاحیت پیچیده‌تر از دوران صنعتی قبلی هستند.

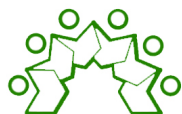
تعاریف مختلفی از صلاحیت وجود دارد. در یک تعریف از سوی اتحادیه اروپا صلاحیت به عنوان ترکیبی از دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های متناسب با بستر زندگی تعریف می‌شود. به سخن دیگر، صلاحیت نشان‌دهنده توانایی به کارگیری بازده‌های یادگیری مناسب با بستر زندگی یعنی تحصیلات، کار، رشد فردی یا حرفه‌ای است. (اتحادیه اروپا، ۲۰۱۴). همچنین سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در یک تعریف دیگر، صلاحیت چیزی بیش از دانش یا مهارت است. صلاحیت شامل توانایی پاسخگویی به نیازهای پیچیده در یک بستر خاص، از طریق به کارگیری منابع روانی-اجتماعی (مانند مهارت‌ها و نگرش‌ها) است. برای مثال، توانایی برقراری ارتباط موثر یک صلاحیت است که ممکن است مبتنی بر دانش یک فرد در مورد زبان، مهارت‌های عملی فناوری اطلاعات و نگرش نسبت به کسانی که با آنها در ارتباط است، بشود. (سازمان همکاری و توسعه

پنجمین همایش بین‌المللی روانشناسی تربیتی، مداخلات روانی-تربیتی در تاریخ ۱۴ و ۱۵ تیرماه ۱۴۰۱ در دانشگاه علامه طباطبایی برگزار گردید. خلاصه‌ای از سخنرانی خانم دکتر مریم محسن پور استادیار گروه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه الزهرا در این همایش با عنوان نظام آموزشی و صلاحیت‌های قرن ۲۱ به شرح ذیل است:

نقش آموزش در مواجهه با چالش‌های زندگی در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، زیستی و .. بر کسی پوشیده نیست. چنانچه نظام آموزشی دانش‌آموزان را برای نقش‌های بزرگسالی مانند شهروندان، کارمندان، مدیران، والدین، داوطلبان و کارآفرینان آماده کند، آنها می‌توانند جابجایی‌های چالش‌های آتی باشند. از طرفی یک جنبشی جهانی به سمت بازنگری در فرصت‌های یادگیری به وجود آمده بدین صورت که فرصت‌هایی را برای دانش‌آموزان فراهم کند تا طیف وسیعی از صلاحیت‌ها در آن‌ها رشد کنند. بنابراین برای مقابله با چالش‌های دنیای پویا و به سرعت در حال رشد، حرکت به سمت «خود-بهبتر» یعنی تربیت انسان‌هایی متفکر، همدل، نقاد، خلاق و مشارکت‌جو لازم است.

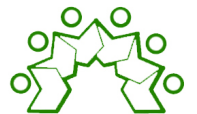
همانطور که می‌دانیم، ماهیت صلاحیت‌های مهم برای زندگی بشری با گذشت زمان تغییر می‌کنند. برای مثال، صلاحیت ارتباط و همکاری. ماهیت همکاری به طور فزاینده‌ای

۷

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

اقتصادی، ۲۰۰۳، ص ۴).

در این راستا، کمیته ای توسط شورای پژوهش ملی آمریکا (۲۰۱۲) برای تدوین صلاحیت های قرن ۲۱ با هدف بررسی انواع مداخلات آموزشی موثر به منظور ایجاد یادگیری عمیق تر و شناسایی صلاحیت های مورد نیاز تشکیل شده است. این کمیته، تمام مطالعات مبتنی بر مداخلات آموزشی برای رشد صلاحیت ها را مورد بررسی قرار داده اند و ادبیات پژوهشی رشته های علوم شناختی، روانشناسی آموزشی و اجتماعی، اقتصاد، رشد کودک و نوجوان، سواد، آموزش ریاضی و علوم، روانسنجی، فناوری آموزشی، و توسعه منابع انسانی را بررسی کرده اند. در نهایت سه خوشه صلاحیت های قرن ۲۱ را شناسایی کرده که عبارت هستند از:

◀ صلاحیت های شناختی: شامل استدلال و حافظه

◀ صلاحیت های درون فردی: ظرفیت مدیریت رفتار و عواطف فردی برای رسیدن به اهداف شخصی

◀ صلاحیت های بین فردی: بیان کردن ایده ها، تفسیر کردن و پاسخ دادن به پیام های دیگران این سه حوزه صلاحیت که ارتباط درهم تنیده ای دارند، به منظور یادگیری عمیق تر دانش آموزان و رشد همه جانبه آنها لازم هستند. به طور دقیق تر، صلاحیت های شناختی شامل سه خوشه فرایندها و راهبردهای شناختی، دانش و خلاقیت هستند. به علاوه، صلاحیت های درون فردی متشکل از سه خوشه گشودگی ذهنی، وظیفه شناسی و خود ارزیابی درونی مثبت است. همچنین صلاحیت های بین فردی از دو خوشه کارگروهی و مشارکت و رهبری تشکیل شده است.

در مجموع بررسی پژوهش های مرتبط در این زمینه نشان می دهد که برجسته ترین صلاحیت های قرن ۲۱ به شرح زیر هستند:

- ◀ تفکر انتقادی : توانایی طراحی و مدیریت پروژه ها، حل مسائل و تصمیم گیری های موثر با استفاده از ابزارها و منابع مختلف
- ◀ ارتباط: توانایی ارتباط برقرار کردن موثر به صورت زبانی یا نوشتاری و با انواع ابزارهای دیجیتال مختلف و مهارت های گوش دادن
- ◀ مشارکت: توانایی کار تیمی، یادگیری از دیگران و کمک به یادگیری دیگران، استفاده از مهارت های شبکه های اجتماعی و نشان دادن همدلی در کار کردن با دیگران
- ◀ خلاقیت: دنبال کردن ایده ها، مفاهیم یا محصولات نو برآورده کننده نیازی در جهان نوآوری: تحقق یک ایده جدید به منظور ایجاد مشارکت مفید در یک زمینه خاص
- ◀ پیشنهادهایی برای نظام آموزشی به منظور پرورش صلاحیت های قرن ۲۱:
- ◀ استفاده از شیوه های یادگیری عمیق تر برای توسعه صلاحیت های قرن ۲۱
- ◀ تمرکز بر فرآیند یادگیری به جای تمرکز بر پوشش همه مطالب مورد نیاز، توسعه توانایی دانش آموزان برای هدایت یادگیری شان، شراکت معلمان با دانش آموزان در تکالیف یادگیری عمیق تر با ویژگیهای اکتشاف و گستردگی و مبتنی بر زندگی واقعی بودن

یادگیری و از یادگیری به کمک فناوری از طریق فراهم آوردن ارزیابی بلافاصله اطلاعات

استفاده از آموزش مجازی به منظور افزایش تبادل اطلاعات باهم برای دانش آموزان و مربیان

استفاده از یادگیری غیر رسمی در طول زندگی و یادگیری مبتنی بر تجربه

استفاده از محیط‌های مختلفی از جمله باشگاه‌های بعد از مدرسه، موزه‌ها، مراکز علمی و خانه‌ها برای یادگیری

یادگیری از طریق تجربه شامل دوره‌های کارآموزی، مطالعات میدانی، داوطلبانه، و یادگیری مبتنی بر خدمات آکادمیک

ارائه تغییرات متناسب در شیوه‌های ارزیابی با روش‌های تدریس

استفاده از تکالیف یادگیری اصیل استفاده از سنجش مبتنی بر رایانه

استفاده از مجموعه گسترده‌ای از راهبردهای آموزشی مختلف مانند یادگیری پروژه محور یا آموزش مستقیم یا یک مدل مبتنی بر پرسشگری با توجه به نیازهای دانش آموز یا تکلیف و تاکید بر آموزش از طریق یادگیری مبتنی بر حل مساله

تشکیل کلاس درس معکوس، حل مسئله مشارکتی، پروژه‌های میان رشته‌ای، پلت فرم‌های آموزشی دیجیتالی

تجدید نظرهای معنادار در برنامه‌های درسی برای گنجاندن صلاحیت‌های قرن ۲۱

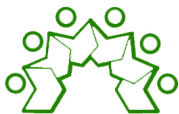
رشد مهارت‌های فناورانه دانش آموزان و استفاده از شیوه‌های یادگیری و تدریس مبتنی بر فناوری

درگیر کردن دانش آموزان در فرایند یادگیری با استفاده از دست ورزی مجازی به عنوان یک منبع یادگیری دیجیتالی

استفاده از ارزیابی برای یادگیری، به عنوان

برخی منابع

- Cedefop (2014). Terminology of European education and training policy (Second Edition) – A selection of 130 key terms. Luxembourg: Publications Office. Retrieved from: www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4117_en.pdf. Publishers. Retrieved from: www.oecd.org/data-oecd/47/61/35070367.pdf.
- National Research Council. (2012, July). Education for life and work: Developing transferable knowledge and skills in the 21st century. Report Brief. Washington, DC: National Academies Press. Retrieved from: http://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbasssite/documents/webpage/dbasse_070895.pdf.
- OECD. (2003). Key competencies for a successful life and well-functioning society. The definition and selection of key competencies: Executive summary. Summary of report by S.D. Rychen & L.H. Salganik (Eds.). Göttingen: Hogrefe and Huber

مرور دیدگاه‌ها و نظریه‌های آسیب‌محور و تفاوت‌محور و تبیین‌های متفاوت هر یک از این نظریه‌ها از چرایی وجود

مشکلات یادگیری

افسانه نجفی

معصومه رجبی

آذین مظفری

دانشجویان کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا

- بدکاری نیم کره چپ: ایجاد خلل در مهارت‌های کلامی
- بدکاری در نیم کره راست: کارایی پایین هیجانی و اجتماعی، مهارت‌های ادراکی و حرکتی (اخوان تفتی، ۱۳۹۶).

نظریه‌های مشکلات ادراک دیداری: برای اینکه اطلاعات بینایی از شبکه به مغز بروند سه کانال موازی به نام‌های مسیر مگنو سلولی^۳، مسیر پاروو سلولی^۴ و مسیر کنیکو سلولی^۵ وجود دارد، تا به امروز پژوهش‌های زیادی وجود مشکل در مسیر مگنوسلولی افراد نارساخوان که موجب شکایت این افراد از حرکت و پیچ و تاب خوردن، درهم شدگی و جابه‌جایی حروف و کلمه‌ها می‌شود را نشان داده است (اخوان تفتی، ۱۳۹۶).

الگوهای ضریب پیرامونی-مرکزی^۶ و شلوغی-درهم‌شدگی دیداری^۷: مرکز و پیرامون سیستم بینایی با تفاوت در عملکرد آنها متمایز می‌شود و به دلایل بسیاری، افراد در توانایی‌های خود برای استفاده از اطلاعات در یک منطقه نسبت به منطقه دیگر متفاوت هستند و این تنوع به توانایی‌های سوگیری برای وظایف بصری-فضایی تمایل دارد. انتظار می‌رود افرادی که تمایل دارند

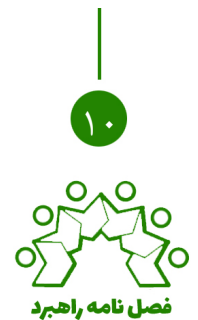
در رویکرد‌هایی که تحت عنوان آسیب‌محور مطرح می‌شوند ما به دنبال مطرح کردن یک نقص و آسیب در افراد مبتلا به اختلال یادگیری هستیم اما در رویکردهای تفاوت‌محور نگاه افراد به این مساله صرفاً بر پایه تفاوت است و این تفاوت در بعضی موارد نشان دهنده برتری کودکان اختلال یادگیری می‌باشد.

نظریه‌های آسیب‌محور

نظریه نابرتری نیم کره‌ای مغز^۱: مغز تمامی انسانها از دو نیم کره چپ و راست تشکیل شده که توسط جسم پینه‌ای به هم متصل شده‌اند، بخشی از وظایف بین دو نیم کره مغز تقسیم شده‌اند و بخشی دیگر را هر دو نیم کره با هم انجام می‌دهند (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۴).

برای اینکه تمامی مغز انسان کارایی لازم را داشته باشد نیم کره راست و چپ مدام از یکسری تکانه‌های الکتریکی برای ایجاد ارتباط بهره می‌گیرند. اما وقتی دو طرف مغز به یک میزان رشد پیدا نکرده باشد تکانه‌ها نامتعادل شده و این عدم همکاری معمولاً در افراد مبتلا به اختلال یادگیری مشاهده می‌شود (میلیو^۲، ۲۰۰۹).

نظریه کژکاری عصب شناختی: افراد با اختلالات یادگیری دارای کژکاری در هر دو نیم کره می‌باشند و هر یک از آنها مشکلات منحصر به فردی در زمینه‌های خواندن، نوشتن، گفتار و ... دارند.

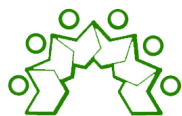
نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

3 Magnocellular
4 Parvocellular
5 Konicocellular
6 Peripheral-center ratio
7 Visual masking-crowding

1 Cross lateralisation of the brain
2 Mellilo

۱۱

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

نظریه کوتاهی دامنه توجه^{۱۰}: این نظریه نخستین بار توسط برادبنت^{۱۱} مطرح شد و پیروان آن عقیده دارند که کودکان با ناتوانی های یادگیری مشکلاتی در تمرکز، توجه و دقت دارند. راس^{۱۲} (۱۹۷۶) یکی از پیشگامان نظریه کوتاهی دامنه توجه بیان می کند، نقصی ذهنی در تعداد زیادی از کودکان ناتوان در یادگیری وجود دارد و آن عدم توانایی در تمرکز، دقت و توجه بر مطالب می باشد که به دلیل تاخیر یا وقفه در رشد ایجاد شده است (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۴).

نظریه پردازش اطلاعات^{۱۳}: هر چند این نظریه، یک نظریه یادگیری-رشدی می باشد ولی برای توصیف بدکاری های مغز در کودکان دارای نارسایی های ویژه در یادگیری مورد استفاده قرار می گیرد. طبق این نظریه مشکلات افراد با ناتوانی های یادگیری به مشکل در یکی از مراحل پردازش اطلاعات و برون دادهای مورد انتظار آموزشی مانند مهارت های خواندن، نوشتن و ... بر می گردد.

نظریه ناخودکاری شناختی^{۱۴}: مطابق این نظریه افراد ناتوان در یادگیری، «نفوذپذیری»

مرکز را به پیرامون ترجیح دهند، در کارهایی که به جستجوی بصری وابسته هستند، عملکرد خوبی داشته باشند، اما در کارهایی که شامل مقایسه های فضایی است، عملکرد کمتری داشته باشند. این الگوی عملکرد باید در افرادی که سوگیری به نفع میدان محیطی دارند معکوس شود، همچنین شواهد نشان می دهد که حداقل برخی از زیر مجموعه های نارساخوان، سوگیری اطلاعاتی داشته باشند (اسچنپس^۸، ۲۰۰۷).

نظریه دیر کرد بالیدگی/تاخیر های رشدی^۹: منظور از تاخیر در رشد، کندی در جنبه های ویژه ای از رشد عصب شناختی است. بر اساس این نظریه، همه افراد درجه رشدی از پیش تنظیم شده ای برای کارکردهای متنوع خود از جمله توانایی های شناختی دارند. تفاوت بین توانایی های مختلف نشانگر این است که رشد در بعضی افراد زودتر و در برخی دیگر همراه با تاخیر می باشد. این تاخیر گاهی موقتی است و بعضی از کودکان دارای ناتوانی یادگیری با کودکان عادی تفاوتی ندارند و با گذشت زمان بهبود می یابند (کاکاوند و احدی، ۱۳۹۵).

10 Short attention span

11 Broadbent

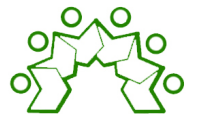
12 Ross

13 Information processing theory

14 Cognitive automatization deficit

8 Scheneps

9 Developmentally Delayed Theory

شناختی دارند و همین امر باعث می شود در فرایند خودکاری شناختی اختلال پیدا کنند. به همین خاطر است که وقتی در حال انجام تکلیفی آموزشی مثل خواندن، نوشتن، هجی کردن و ... هستند، هر دفعه در مواجهه با هر واژه، به توجه و تلاشی آگاهانه برای فهمیدن اجزای واژه و اتصال مجدد آنها نیاز دارند و این فرایند، انرژی ذهنی زیادی گرفته و بسیار زمان بر، ناکارآمد، پراشتباه و کلافه کننده است. این کاستی، خود باعث بسیاری از مشکلات دیگر در این دانش آموزان می شود (اخوان تفتی، ۱۴۰۰).

نظریه ادراکی-حرکتی^{۱۵}: این نظریه توسط فردی به نام کفارت^{۱۶} بیان شده است که به مقایسه دو دسته از کودکان میپردازد، کودکانی که از لحاظ رشد ادراکی حرکتی در شرایط بهنجاری هستند و کودکانی که به نارسایی های یادگیری دچار هستند و از لحاظ رشد ادراکی حرکتی در شرایط نابهنجاری قرار دارند. کودکان با رشد ادراکی حرکتی بهنجار میتوانند به مفهومی سه بعدی و یک پارچه از جهان در ذهن خود دست یابند اما کودکان مبتلا به نارسایی های یادگیری جهان ادراکی حرکتی غیر پایدار و نامنسجمی دارند و چون در رابطه با واقعیت های بنیادین آشنایی کافی ندارند، متاسفانه در درس ها و شرایطی که ماهیت نمادین دارند، دچار مشکلاتی هستند. این کودکان دارای ضعف هایی در زمینه پردازش اطلاعات، سازماندهی آن ها، حیطه های جسمانی، ادراکی و شناختی هستند (اخوان تفتی، ۱۳۹۶).

نظریه های تفاوت محور:

نظریه دیویس: پایه نظریه ی رونالد دیویس در رابطه با افراد نارساخوان بر این است که مبتلایان به نارساخوانی متفکرانی تصویری هستند که گرفتار بی نظمی های ادراکی در حواس بینایی، شنوایی، تعادل، هماهنگی و زمان هستند (ابیگیل^{۱۷}، ۲۰۰۸).

نظریه چندگونگی عصب شناختی^{۱۸}: این نظریه رویکردی جدید به یادگیری و ناتوانی است که به شرایط گوناگون عصبی به عنوان نتیجه تفاوت های طبیعی در ژنوم انسان اشاره دارد. این نظریه بر توجه و به رسمیت شناختن افرادی که علت مشکلات و کارکردهای آنها تفاوت ها و چندگونگی های عصب شناختی است، تاکید دارد. این نظریه سبب شد تا تفاوت های عصب شناختی به عنوان تفاوتی طبیعی در انسان در نظر گرفته شود (اخوان تفتی، ۱۳۹۶).

نظریه سیلورمن^{۱۹}: نظریه سیلورمن اشتراکاتی با نظریه دیویس دارد به عقیده سیلورمن کودکان مبتلا به اختلال یادگیری ممکن است که غلبه کلامی یا غلبه دیداری فضایی داشته باشند و همچنین در نظریه اش افراد را به سرمایه گذاری روی کودکانی که اختلال یادگیری دارند تشویق کرده است. همچنین سیلورمن در این زمینه کتابی تحت عنوان سرآمدی وارونه به چاپ رسانده است (اخوان تفتی، ۱۴۰۰).

17 Abigail
18 Neurodiversity
19 Silverman

15 Perceptual-motor theory
16 kephart

منابع

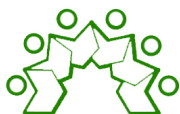
- احدی، حسن و کاکاوند، علیرضا. (۱۳۹۵). اختلال های یادگیری (از نظریه تا عمل). تهران: ارسباران.
- اخوان تفتی، مهناز. (۱۳۹۶). نگاهی نو به مشکلات کهنه اختلال های یادگیری. تهران: سازمان جهاد دانشگاهی.
- اخوان تفتی، مهناز. (۱۴۰۰). اختلالات یادگیری. یادداشتهای کلاسی، دانشگاه الزهرا.
- سیف نراقی، مریم و نادری، عزت الله. (۱۳۸۴). نارسایی های ویژه در یادگیری و چگونگی تشخیص و روش های بازپروری. تهران: مکیال.

Abigail, M. (2008). Davis Dyslexia Correction: A Brief Explanation, from <http://www.dyslexia.com>.

Mellilo, R. (2009). *Disconnected kids*. New York: Penguin Group

Schneps, M. H., Rose, L. T., & Fischer, K. W. (2007). Visual Learning and the Brain: Implications for Dyslexia. *Mind, Brain, and Education*, 1(3), 128-139.

۱۳

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی
روانشناسی تربیتی
سال ۹، شماره ۳۵

نگاهی به کودکان کار

محیا اصغری
کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا

اجتماعی و سیاسی در جوامع است (تودریک-گمو^۴، ۲۰۰۵).

کودکان کار در شهرهای کوچک و بزرگ و بیشتر از همه در کلان شهرها به وفور دیده می‌شوند با این هدف که به امرار معاش خود و خانواده خود کمک نمایند آمارهای پراکنده حاکی از روند رو به گسترش آن‌ها در شهرهای بزرگ ایران است. در بررسی مسأله کودکان کار واقعیت این است که از تعدادشان، آمار دقیقی در دست نیست و آمار دولتی با آمار انجمنها و گروه‌های مدافع کودکان کار مغایرت اساسی دارد، چنان که منابع دولتی تعداد آنها را دو میلیون نفر میدانند در حالی که منابع غیر رسمی تعداد آنها را بسیار بیشتر و حدود هفت میلیون نفر تخمین می‌زنند. (کاظمی، ۱۳۹۶) که اگر به همین تعداد هم اکتفا کنیم بسیار نگران کننده خواهد بود. همچنین کودکان به دلیل اندام ضعیفشان بیش از بزرگسالان در مقابل آسیب‌ها و بیماری‌های ناشی از کار آسیب پذیرند، بسیاری از کودکان با بیماری‌ها و مشکلاتی مانند سل، بیماری‌های انگلی، امراض پوستی، مشکلات سلامت جسمانی، جراحات فیزیکی، مشکلات دندانی و عفونت‌های جنسی انتقالی و رفتارهای جنسی

4 Tudoric-Ghemo

کودکان هر کشوری آینده‌ی آن کشور هستند، مردمی که به کودکان خود ارجح نمی‌نهند شایسته آینده نیستند. (آقا بیگلویی، رسول زاده طباطبایی و موسوی چلک، ۱۳۸۰)

منظور از کودکان کار^۱، کودکان کارگری است که به صورت مداوم و پایدار به خدمت گرفته میشوند که این امر آنها را در بیشتر اوقات از رفتن به مدرسه و تجربه دوران کودکی بی بهره می‌سازد و همچنین سلامت روحی و جسمی آنها را تهدید می‌کند، کار کردن کودک نزد بسیاری از کشورها و سازمانهای بین‌المللی فعالیتی استثمارگری تلقی میشود. (موسوی چلک، ۱۳۸۵) با این حال تعریف دیگری را نیز یونیسف^۲ ارائه داده است که کار کودک را این گونه توصیف می‌کند: کاری است که بسته به سن کودک و نوع کار از حداقل ساعت‌های کاری بیشتر است. این کار برای کودک خطرناک است و باید حذف شود. (یونیسف، ۲۰۰۷)

همچنین «کودکان خیابانی^۳» به کودکانی اطلاق می‌شود که به علت مشکلات خانوادگی مجبور هستند برای ادامه بقای خود در خیابان‌ها کار و زندگی کنند. (یونیسف، ۱۹۹۷ به نقل از سلیمانی نژاد، ۱۳۹۵)

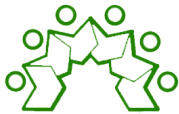
عوامل گوناگونی در شکل‌گیری کودکان کار دخیل هستند مثل ساختار خانواده، فقر، تغییرات اقتصادی، عوامل اجتماعی و غیره که متأسفانه امروزه شاهد رشد روزافزون کودکان کار در جهان به خصوص در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم و ایران هستیم، که حاکی از وجود مشکلات اقتصادی،

1 Child Labour

2 United Nations Children's Fund (UNICEF)

3 Street Children

منابع

آقابیکلویی، حسن، رسول زاده طباطبایی، عباس، کاظم و موسوی چلک، حسن. (۱۳۸۰). کودک آزاری. تهران: انتشارات آوند دانش.

سعدآبادی، علی اصغر، فهری، فاطمه سادات. (زمستان ۱۳۹۹). آسیب شناسی پدیده کودکان کار شهر تهران با رویکرد فازی. مطالعات جامعه شناختی شهری، سال دهم، شماره ۳۷.

سلیمانی نژاد، روح الله. (زمستان ۱۳۹۵). بررسی و مقایسه ویژگی های شخصیتی کودکان کار با کودکان عادی. پایان نامه کارشناسی ارشد.

قاسم زاده، فاطمه. (۱۳۷۸). کودکان کار. مجله ی اندیشه ی جامعه. شماره ی ۷، صص ۲۳-۲۲.

کاظمی، سیمین. (۱۳۹۶). کودکان کار: در جهانی که هرگز نساخته اند. سلامت اجتماعی. ۷۸-۷۶:۴(۲).

کلانتری، مژده، کیانی، صمد. (۱۳۸۵). بررسی تطبیقی کار کودکان در کشورهای پیشرفته و جهان رو به توسعه با تأکید بر شاخص توسعه انسانی. مطالعات سیاسی- اقتصادی، شماره ۲۳۱-۲۳۲.

موسوی چلک، حسن. (۱۳۸۵). رشد روزافزون کودکان کار نگران کننده ست. نشریه ی اقتصاد، شماره ۱۹۳، صص ۲۰-۲۱.

Tudoric-Ghemo, A. (2005). Life on the Street and the Mental Health of Street Children- a Developmental Perspective. Magister Dissertation in psychology. Doctoral dissertation, University of Johannesburg

United Nations Children's Fund (UNICEF). (2007). 'Child Protection from Violence, Exploitation and Abuse

پرخطر مواجه اند، ضمن اینکه تزریق و مصرف انواع مواد مخدر و الکل نیز در کنار مشکلات روانی و فیزیکی معمول و شایع است. (آمار ۵، ۲۰۰۹ به نقل از سعد آبادی و فهری ۱۳۹۹: ۵۵۹-۵۶۰).
براین اساس بر پایه ی آمارهای سازمان بین المللی کار در سال ۲۰۰۵ به طور متوسط در هر سال ۲۲ هزار نفر کودک در اثر آسیب های کار می میرند. (کلانتری و کیانی، ۱۳۸۵)

همچنین عده ی زیادی از این کودکان به مشاغل غیررسمی و گاه غیرانسانی مثل قاچاق، تکدیگری، سرقت، فحشا و هرزه نگاری اشتغال دارند و به این طریق نه تنها به بزهکاری روی آورده و خود را در معرض انواع امراض و آفت های اجتماعی قرار میدهند، بلکه موجب مشکلاتی برای جامعه نیز میگردند. (قاسم زاده، ۱۳۷۸)

در سالهای اخیر برنامه ها و طرح های مختلف توسط دولت برای کاهش، حذف یا ساماندهی کار کودکان طرح ریزی شده و به اجرا درآمدهاند که غالباً به شکل ضربتی و امنیتی با مسئله برخورد شده است و نه کودک-محور و همچنین از قابلیت ارزشیابی و انعطاف برخوردار نبودهاند که ریشه در عدم آگاهی و شناخت درست مجریان طرح ها از وضعیت کودکان کار و خیابان داشته اند.

معرفی کتاب در حیطه آموزش و پرورش و کلاس‌داری

نسیم ایمانی
کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی
دانشگاه الزهرا

تحصیلی، و آموزش اصول شهروندی به کودکان و نوجوانان در محیط مدرسه دانسته‌اند.

در بخشی از کتاب، نویسنده با گریزی بر گفتار یک روان‌شناس پیرو مکتب آدلر، دکتر ویلیام نیکول^۲، از اشاره وی به محیط بیماری‌زده^۳ موجود در بسیاری از مدارس و بیماری‌های روانی جدیدی که در محیط مدرسه به وجود آمده‌اند، مثل «مدرسه‌هراسی ناشی از کلاس^۴»، سخن به میان می‌آورد. این امر ضرورت به کارگیری روش‌های درست تربیتی برای مواجهه شجاعانه و با اعتماد به نفس نوجوان با امور جدید، چالش‌ها و پذیرش مسئولیت‌ها و عدم احساس بی‌کفایتی، سرخوردگی، تحقیر ناشی از آبروریزی در کلاس، اجتناب از خطر کردن را می‌طلبد. بنابراین، اهمیت عبور از نظام آموزشی از حالتی که مبتنی بر رقابت فردی و موفقیت تعداد افراد کمی است، به سمت گسترش رقابت ارزشمند همراه با تصمیم‌گیری مسئولانه و همکاری با هم، مشخص می‌شود.

در راستای ضرورت تغییر نظام آموزشی موجود، نویسنده کتاب با معرفی طرح فراگیر «تربیت سالم در مدرسه»، ایده‌های ارزشمندی برگرفته از نظریه آلفرد آدلر^۵ و رادولف درایکروز^۶، دو روان‌شناس انسان‌گرا، درباره احترام متقابل و علاقه اجتماعی ارایه می‌دهد.

پیش‌فرض کتاب حاضر این است که وقتی دانش‌آموزان احساس اهمیت کنند، می‌خواهند همکاری و نه بدرفتاری کنند. به کارگیری روش‌های معرفی شده نیز کمک می‌کند تا معلم‌ها پیش‌داوری نکنند و توانایی‌های دانش‌آموزان خود را دست کم نگیرند، به جنس سوالات دانش‌آموزانشان توجه کنند و سطح انتظارشان از دانش‌آموزان را پایین بیاورند. این روش‌ها به دنبال دخالت دادن

سلام. بهار امسال، سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، در حالی به طور همزمان به دو صورت فیزیکی و مجازی برگزار شد که بیش از سه میلیون نسخه کتاب در نمایشگاه به فروش رسید (روابط عمومی خانه کتاب و ادبیات ایران، ۱۴۰۱). امروز، بر آن شدیم تا به معرفی یکی از کتاب‌های ارزشمندی که در حوزه کلاس‌داری نوشته شده و در این نمایشگاه به فروش رسیده است، بپردازیم.

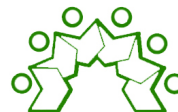
«... نوبت را رعایت نمی‌کنند، همدیگر را هل می‌دهند، به هم فحش می‌دهند، علیه یکدیگر دست به یکی می‌کنند، حرمت کسی را نگه نمی‌دارند، به حرف کسی بهاء نمی‌دهند، جواب معلم را می‌دهند و غیره» (نلسن، ۱۳۹۹: ص ۱۴).

مشاهده این دست از رفتارها برای بسیاری از معلم‌هایی که روزانه با دانش‌آموزان خود در ارتباط هستند، عادی به نظر می‌رسد و برای معلمان سخت‌کوشی که وقت زیادی از زمان کلاس خود را صرف واکنش به چنین رفتارهایی می‌کنند، این سوال را به ذهن متبادر می‌کند که «به راستی، شیوه صحیح برخورد با این رفتارها کدام است»؟

کتاب «تربیت سالم در مدرسه»، اثر جین نلسن^۱ (۲۰۰۰)، ترجمه محمد جواد فرشچی و ریحانه ایزدی از انتشارات ساز و کار، به چاپ چهارم (۱۳۹۹) رسیده است. کتاب دارای ۲۷۶ صفحه، ۱۲ فصل و یک پیوست است و مخاطب اصلی آن، معلمان هستند. مترجمان بعد از تجربه الگوهای معرفی شده در کتاب در کلاس‌های خود و مواجهه با آثار جالب توجه این روش‌ها، با عنایت به فرهنگ ایرانی و ضمن رعایت امانت، اقدام به ترجمه این اثر گران‌بها کرده‌اند.

مترجمان، رویکرد اتخاذ شده از سوی نویسنده کتاب را تأکید بر مقوله پرورش بیش از آموزش (بحث لازم و ملزوم بودن آموزش و پرورش)، آموزش مهارت‌های زندگی (به صورت فردی و اجتماعی) و اهمیت آن دست کم به اندازه آموزش مهارت‌های

۱۶

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی

روانشناسی تربیتی

سال ۹، شماره ۳۵

2 William Nicoll

3 pathological environment

4 classroom-Induced School Phobia

5 Alfred Adler

6 Rudolf Dreikurs

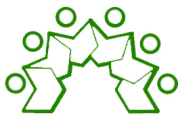
1 Jane Nelsen

ابزارهای مدیریت کلاس درس مبتنی بر تربیت سالم، درک چهار هدف نادرست رفتار، همکاری با گروه‌های آموزش دیگر به منظور بهره‌مندی از همیاری معلمان در حل مشکلات و نشست‌هایی که مشوق آن‌ها در ادامه کار باشد، برگزاری نشست‌هایی با حضور ولی، معلم و دانش‌آموز برای ایجاد ارتباط با این روند و یافتن راه‌هایی جهت تشویق دانش‌آموز، برنامه‌ریزی منظم برای برگزاری نشست‌های کلاسی، و تشویق از طریق بازخوردهای حمایت است (نلسن، ۱۳۹۹).

ایده بنیادین کتاب «تربیت سالم در مدرسه»، آموزش برگزاری نشست‌های کلاسی به منظور دستیابی به راه حل برای مسایل بروز یافته در هنگام آموزش است. باور نویسندگان بر این است که با آموزش مهارت‌های زندگی (شهروند و وظیفه‌شناس بودن، برخورداری از انضباط شخصی و قدرت قضاوت، داشتن گرایش اجتماعی و توانایی انتخاب درست و احساس مسئولیت در قبال آن)، می‌توان از تمرکز بر پیامدها به سمت ارایه راه حل دوستانه و مشارکت‌جویانه، تغییر نگرش داد. در همین حین، نکات قابل ملاحظه‌ای نیز درباره برقراری نظم کلاس به طور هوشمندانه، مدیریت صحیح کلاس، حل مشکلات انضباطی، رفتارهای برآمده از همکاری و احترام متقابل با دانش‌آموزان به جای تأکید بر تنبیه، سرزنش و ملامت ارایه شده است.

جوچین تربیت سالم، شامل بخش‌های مختلفی است

۱۷

فصل نامه راهبرد

نشریه علمی دانشجویی

روانشناسی تربیتی

سال ۹، شماره ۳۵

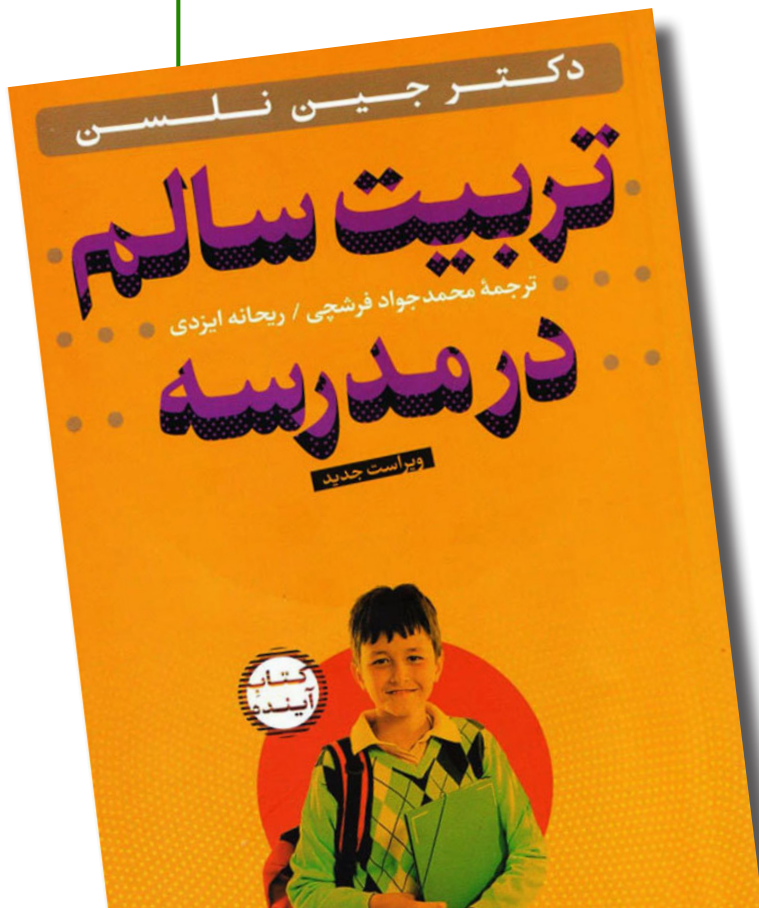
دانش‌آموز و دعوت وی به همکاری کردن برای معین کردن قوانین کلاس است. زیرا پیروی مطلق از دستورالعمل‌های معلم، افراد را یا به تسلیم شدن (اطاعت کورکورانه، عزت‌نفس پایین، اعتماد به نفس کم) وا داشته و یا اسباب نافرمانی دانش‌آموزان را فراهم می‌کند.

در واقع، تربیت سالم در مدرسه، برنامه‌ای است که بچه‌ها را برای تبدیل شدن به شهروندی وظیفه‌شناس، آماده و ترغیب می‌کند. این برنامه پرورش هوش هیجانی (شامل مهارت‌هایی از قبیل همدلی، همکاری، متقاعد کردن و رسیدن به اتفاق نظر، توانایی درک احساسات دیگران، کنترل هیجان و عصبانیت، فرو خوردن خشم خود و حفظ امید و پایداری در رویارویی با مشکلات) که کمبود آن با بروز خطرهای اجتماعی (اخراج شدن از مدرسه، ضرب و شتم، بزهکاری، مصرف مواد مخدر، حاملگی دختران و اختلالات تغذیه‌ای) در ارتباط است، مهارت‌های زندگی و ادراک ضروری برای موفقیت را در دستور کار قرار می‌دهد.

طرح فراگیر «تربیت سالم در مدرسه» بر پیدا کردن راه حل‌های مفید به جای تشریح و توصیف پیامدها، دیدگاه احترام متقابل و همکاری، برگزاری نشست‌های کلاسی همراه با به کارگیری ضوابطی از قبیل تشکر و قدردانی، جستجوی راه حل به جای سرزنش و ملامت، آموزش مهارت‌های زندگی به کودکان جهت غلبه بر مشکلات زندگی تأکید کرده و درباره مفاهیم اهداف نادرست، استفاده از بازدارنده‌ها و سازنده‌ها برای تمام افراد جامعه علمی، حل اختلافات بین دانش‌آموزان، تشویق برای حل مسائل، مسئولیت‌پذیر کردن آن‌ها در برابر عملکردشان، برخورداری از مهارت‌های حل مسئله به طور خلاقانه، و کسب مهارت‌های حل مسئله در همه ابعاد زندگی، نکاتی را مطرح کرده است.

مزایای اصلی استفاده از روش‌های تربیت سالم، کسب مهارت‌های زندگی، آموزشی و اجتماعی است که به آن «ضرورت‌های هفت‌گانه» می‌گویند. ضرورت‌های هفت‌گانه، شامل سه درک تقویتی (درک توانایی‌های شخصی، درک ارزش خود در روابط اولیه، و درک قدرت شخصی تأثیرگذاری در زندگی) و چهار مهارت ضروری (مهارت‌های درون‌فردی، مهارت‌های بین‌فردی، مهارت‌های عمومی، مهارت در قضاوت) است.

روند شکل‌گیری تربیت سالم کلاسی مانند جوچین قطعاً یک جوچین است. قطعاً این جوچین شامل: ایجاد فضای احترام و توجه مبتنی بر مهربانی و قاطعیت، رفتار توأم با وقار و احترام متقابل، استفاده از

که یک بخش مهم آن، مرتبط با ضوابط برگزاری نشست‌های کلاسی است و محتوای کتاب حاضر، به مقدار زیادی به مراحل سازنده نشست‌های کلاسی پرداخته است.

نشست‌های کلاسی تربیت سالم، نشست دانش‌آموز-معلم است که در کوتاه‌ترین زمان ممکن، و طی روندی مستمر، مهارت‌های زندگی فراوانی آموزش داده می‌شود. برگزاری نشست‌ها به مدت بیست دقیقه در روز (۱۰ تا ۳۰ دقیقه و خارج از برنامه درسی) به پیشرفت همکاری و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان کمک می‌کند. این نشست‌ها، با هدف کمک به افراد و نه رنجاندن آن‌ها برگزار می‌شوند.

هشت قطعه سازنده نشست‌های کلاسی آن است که: «به صورت گرد بنشینید؛ تعریف و قدردانی کردن را تمرین کنید؛ یک دستورکار تهیه کنید؛ مهارت‌های ارتباطی را پرورش دهید؛ درباره حقایق جداگانه بیشتر بیاموزید؛ چهار دلیلی که مردم کارهایشان را به خاطر آن انجام می‌دهند، تشخیص دهید؛ نقش‌بازی کردن و فکرپرانی را تمرین کنید؛ و روی راه حل‌های غیرتنبیهی تمرکز کنید».

از طریق شرکت در نشست‌های کلاسی، دانش‌آموزان مهارت‌های اجتماعی (همچون گوش کردن، رعایت کردن نوبت، شنیدن دیدگاه‌های متفاوت، بحث کردن، برقراری ارتباط، کمک کردن به همدیگر، و قبول کردن مسئولیت رفتار خود) را یاد می‌گیرند. همچنین، این امر به نوبه خود در تقویت مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان نیز موثر است. از این گذشته، دانش‌آموزان حین شرکت در نشست‌های کلاسی، مهارت‌های گفتاری، توجه کردن، منتقدانه فکر کردن، تصمیم‌گیری، حل مسئله و شیوه‌های دموکراتیک را می‌آموزند. مشارکت فعال دانش‌آموزان در نشست‌های کلاسی، فهم عمیق‌تر و پرورش انگیزه‌های درونی و تعهد به انجام کارهای درست را به دنبال می‌آورد.

در سراسر کتاب «تربیت سالم در مدرسه»، نویسنده به دنبال جایگزین کردن روش‌های مثبت رفتار کردن با دانش‌آموزان به جای روش‌های ناکارآمد و منفی است. همکاری و مشارکت مبتنی بر احترام متقابل به جای کنترل؛ پیشرفت به جای با فشاری بر به کمال رسیدن؛ اتخاذ جایگاه کنترل درونی مبتنی بر خودانضباطی و جامعه‌گرایی به جای کنترل بیرونی (تحسین و تنبیه)؛ تشویق به جای تحسین و پاداش دادن؛ کار گروهی به جای مقایسه‌های دلسردکننده؛ پرسیدن به جای گفتن؛ آموزش چگونه اندیشیدن به جای به چه اندیشیدن؛ ارایه راه حل به جای سرزنش؛ درک کردن و حل مسئله به جای مچ‌گیری و سرزنش

کردن؛ درس گرفتن از اشتباه در محیطی امن و غیر تهدیدآمیز به جای انضباط خشک، جریمه و تنبیه، تحقیر و سرزنش شدن؛ تأکید بر جستجو و یافتن راه حل به جای تکیه بر تشریح و توصیف پیامدها؛ فرصت تمرین کردن، اشتباه کردن، یاد گرفتن و تلاش دوباره به جای انتظار عاقل بودن و درست قضاوت کردن؛ دادن حق انتخاب به دانش‌آموز به جای دستور دادن به وی؛ همچنین، دستیابی به مهارت‌های زندگی، مهارت‌های حل مسئله و تقویت مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های آموزشی و اجتماعی؛ از مزایای بهره‌گیری از روش‌های تربیتی ذکر شده در کتاب است.

کتاب‌های دیگر از این مجموعه کتاب‌های چاپ شده توسط انتشارات ساز و کار، «تربیت سالم در خانه»، «تربیت سالم خردسالان» و «تربیت سالم نوجوانان» هستند که مطالعه این دست از کتاب‌ها برای معلمان، والدین و علاقه‌مندان حیطه تربیت کودک و نوجوان، سودمند است.

منابع:

نلسن، جین. (۲۰۰۰). تربیت سالم در مدرسه (چاپ چهارم). ترجمه محمد جواد فرشچی و ریحانه ایزدی، ۱۳۹۹. تهران: انتشارات ساز و کار.

<https://tibf.ir/fa/news/6295c-b242100001a0094019a>

Nelsen, J., Lott, L., & Glenn, H. S. (2000). *Positive Discipline in the Classroom, Revised 3rd Edition: Developing Mutual Respect, Cooperation, and Responsibility in Your Classroom*. Harmony.

